

Art Nouveau 1890 -1910

Foto, tekst og illustrationer
Britt Sveidal og Elna Kroghsmose

Indholdsfortegnelse

Historie og oprindelse	1
Stilens kendetegn.....	2
Arkitektur	3
Castel Beranger	4
Møbler og kunsthåndværk.....	5
Plakater	6
Farverne	7
Tapeterne	8
Nøglebegreber til brug ved bedømmelse af svendepróven.....	9
Litteraturhenvisninger	10

Historie og oprindelse

Art Nouveau betyder ny kunst.

Stilen var med små variationer international og strakte sig over en periode på ca. 20 år. Den havde forskellige navne: Art Nouveau i Frankrig og Belgien. Jugendstil i Tyskland, Østrig og Tjecoslovakiet, Liberty i Italien og Skønvirke i Danmark.

Mest udbredt blev stilen i storbyerne Paris, Wien, Prag, Barcelona og Budapest. Tiden var præget af en kraftig fremskreden industrialisering, og det gjorde, at mange flyttede fra landet til byerne, og det resulterede i dårlige boligforhold for den voksende arbejderklasse.

Mange fyldte deres hjem med nips og ting, som var billige kopier af tidligere tiders stilarter.

Der opstod en ny ideologi, som modvægt til den meget imitation, og masseproduktion. Arbejderklassen skulle bevidstgøres, have øjnene åben for skønhed og æstetik, og tilbage til naturen.

De tidligere stilperioder tilhørte overklassen og ikke arbejderklassen. Livet skulle være meningsfuldt ved hjælp af kunst, arkitektur og håndværk. Befolkningen skulle gøres bevidste om kvalitet. Det blev imidlertid ikke arbejderklassen, men middelklassen der fik råd til at erhverve sig møbler og kunsthåndværk i den nye stil.

Facader Rue la Fontaine af Hector Guimard. Paris

Stilens kendetegn

Kunstnerne gjorde oprør mod den gamle tradition på akademierne, hvor man byggede på begreberne symmetri, balance og ro. Man skabte nye veje og arrangerede sig i frie udstillingsbygninger. Kendetegnede for stilen var, at håndværk og industri blev forenet i kunstindustri. Bygningsdele blev industrielt fremstillet i glas, stål og jern og derefter samlet. Husene havde ofte stort lysindfald med farvet glas, som var en del af udsmykningen.

Ornamentikken tog udgangspunkt i naturen, dyr og menneskekroppen. Der blev brugt stiliserede blomster, med planteranker, som slyngede og bugtede sig. Materialer smeltede ofte sammen i organiske former og dannede en helhed i form af et møbel, en bygning eller kunsthåndværk.

Stilen udviklede sig i de 20 år, den varede fra at være en meget ornamental stil med organiske former til at være en mere stram stil, som pegede hen imod art deco og funktionalisme.

Lampe v metro

Altan af Hector Guimard Paris

Arkitektur

Husene havde i tidligere stilperioder været tunge og massive i deres fremtoning. Arkitekturen blev nu lettere, mere levende og asymmetrisk. De lette linjer blev ofte fremhævet ved hjælp af jern, som var en synlig del af konstruktionen. De individuelle kunstneres særpræg viste sig tydeligt i arkitekturen.

Antonio Gaudi (1852-1926) var en kendt arkitekt i perioden, og han byggede huset som en skulptur. Facaderne lignede udhuggede klippeblokke med huleindgange. Kendt er hans kirkeprojekt i Barcelona La Sagrada Familia.

En anden fremtrædende arkitekt i perioden er Hector Guimards (1867-1942) fra Frankrig. Han er blandt andet kendt for sine metrostationer i Paris. Til metroen lavede man overdækkede nedgange i glas og støbejern og med lamper og skilte i Art Nouveau.

Nedgang til Metrostation Abbesses

Af andre arkitekter fra perioden skal nævnes Charles Rennie Mackintosh (1868-1928) fra Skotland samt de belgierne Victor Horta (1861-1967) og Henry Van de Velde.

Castel Beranger

Rue la Fontaine Paris af Hector Guimard

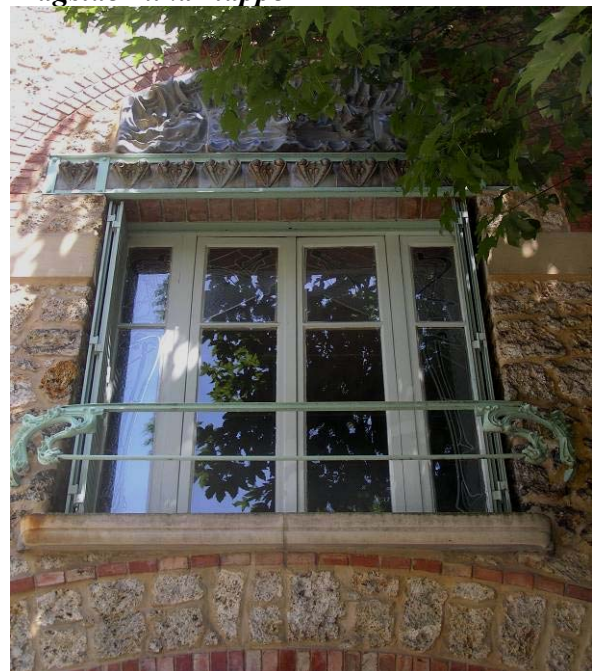
Facade

Bagside m.karnapper

Dør

Vindue

Der anvendes mange forskellige materialer i denne bygningsfacade: Keramik, kvadresten, mursten og støbejern. Bygningens form understreges desuden af den blågrønne farve op mod stenenes naturfarver (gul, rød og beige).

Møbler og kunst håndværk

Frankrig blev førende med Paris og Nancy som hovedcentre. Kunstnerne samlede sig i Ecole de Nancy.

Der blev eksperimenteret med form og materialer, og der blev lavet meget i god kvalitet. Møblerne blev fremstillet i dyrt træ og udsmykket med intarsia, bugtede linjer og udskæringer, så de nærmest blev plastiske skulpturer. De blev betrukket med vævede stoffer med ornamentale mønstre. Kendte kunstnere fra perioden er Louis Majorelle, Emile Gallé og Phillippe Wolfers. Mange af de tidligere nævnte arkitekter arbejdede også inden for møbelkunst og kunsthåndværk.

Rygebænk tegnet efter Hector Guimard

Bord lampe inspireret af blomst

I kunsthåndværk lavede man ofte dekorative kvindefigurer med langt bølgende hår som udsmykning på lamper, lysestager eller bare som figurer.

Også i Danmark gjorde man sig gældende indenfor kunsthåndværk i perioden. På den kongelige porcelænsfabrik, blev der fremstillet vaser, kander, skåle og figurer. Thorvald Bindesbøll var kendt for arkitektur, smykker, plakater, keramik og illustrationer. Georg Jensen var kendt for guld og sølvsmediekunst.

Plakater

Det større forbrug gjorde, at plakaten kom frem og blev brugt til markedsføring i forskellige sammenhænge. Tidligere bestod plakater mest af tekst, hvilket ændrede sig til at være mest billede. Af kendte plakat kunstnere skal nævnes:

Henri Toulouse Lautrec (1864-1901). Art Nouveau kunstner inspireret af Japansk maler kunst.

Jules Cherat (1836-1933). En af Frankrigs førende plakat- og dekorationsmalere.

JF Willumsen (1863-1958). Fremstillede Tuborg-plakaten i 1900.

Th Bindesbøll. Tegnede Hof-etiketten i Art Nouveau.

Alfons Mucha. (1860-1939). Tegnede kurvede damer med lange flagende gevandter og drømmende blikke.

Dekoration udført efter Mucha oplæg. Dekorations maler linien Svendborg Erhvervs skole. Art Nouveau

Farverne

Farverne i perioden 1890- 1910 var som udgangspunkt forholdsvis mørke. Brune og kaki farver, samt mørke røde, grønne og blå farver. Men man fik også brugt den lyse palet og fik tilføjet lyse mættede og dæmpede farver.

Gang tegnet efter Victor Horta Hotel tassel i Brussel 1893

Væggene blev malet ensfarvet, og derefter dekoreret. Man ønskede ikke mere den store imitation, (ådring og marmorering) Ofte dekorerede man kun over døre og vinduer og med udgangspunkt i stiliserede plante og blomster motiver. Dekorationerne blev ofte udført ved hjælp af skabeloner.

Tapeterne

Maskintrykte papirtapeter vandt frem. De var præget med plante- og blomstermotiver, som var inspireret af William Morris fra England.

Tapeter hentet fra Fiona tapet fabrik

Nøglebegreber til brug ved bedømmelse af svendep prøven

- Organiske og bløde former blev anvendt i alle former for udsmykning.
- Farverne var forholdsvis mørke; brune og kaki farver, samt mørke røde, grønne og blå farver, tilsat lyse mættede og dæmpede nuancer.
- Stiliserede blomster, planter, dyr og mennesker blev brugt som dekorationer, friser og borter.
- Væggene blev malet i en nuance og derefter dekoreret
- Eller væggene blev tapetseret med maskintrykte tapeter, med stiliserede blomster og plante motiver.

Litteraturhenvisninger:

Jugendstil

Forlaget: Könemann 1996
Becker

Gabriele Fahr

Art Nouveau

Sembach

Forlaget: Taschen 2007

Klaus-Jürgen

Stilarternes Historie

Forlaget: Gyldendal 1943

Thure Hastrup

Design gennem 200 år

Forlaget: Gyldendal 2001

Ida Engholm

Dansk Design fra kirke til cafe`

Forlaget: Systime a/s

Birgit Jeppesen mf.

Stilarternes kavalkade

Forlaget Politikken 1975

Bjarne Jørnæs

Arkitekturens historie

Forlaget: Könemann 1996

Jan Gypfel